

Vlaams
Parlement

vergadering **C19 – LAN1**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 17 oktober 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Karlos Callens tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over het Vlaamse land- en tuinbouwersinkomen in 2012

- 64 (2012-2013)

3

■

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

Vraag om uitleg van de heer Karlos Callens tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over het Vlaamse land- en tuinbouwersinkomen in 2012 - 64 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Minister, uit een voorlopige raming van de Boerenbond blijkt dat het Vlaamse land- en tuinbouwersinkomen in 2012 voor het vijfde jaar op rij significant lager ligt dan het gemiddelde reële inkomen van de laatste dertig jaar. Het gemiddelde inkomen van voltijdse arbeidskrachten in de landbouw bedraagt amper de helft van het gemiddelde inkomen van loontrekkenden in Vlaanderen.

Het algemene goede nieuws is dat de gemiddelde Vlaamse boer zowat 70 procent meer zal verdienen dan in 2011, maar hierbij moet worden opgemerkt dat 2011 een rampzalig jaar was, ten gevolge van bijvoorbeeld de EHEC-crisis, de oogstschade ten gevolge van het noodweer en de slechte prijsontwikkelingen in de varkenssector. In vergelijking met 2010 blijft het inkomen anno 2012 zowat 18,4 procent lager liggen. In de referentieperiode 2003-2007 lag het landbouwersinkomen 27,2 procent hoger dan dit jaar. Qua omzet scoort de land- en tuinbouw globaal hoger dan vorig jaar, maar daartegenover staat een energiefactuur die met zowat 10 procent is gestegen en een stijgende kost voor plantenvoeding met 6 procent en voor veevoerders met 1,4 procent.

Zoals steeds varieert het gemiddelde inkomen tussen de verschillende subsectoren. De plantaardige en aardappelsector zitten in het gunstige kamp. De groentesector kent een herstel, de fruitsector noteert een daling qua opbrengst maar een betere prijsvorming. De melkveehouders zitten dan weer in het verliezende kamp, met een prijsdaling van 12 procent en een globale omzetsdaling van 11 procent.

Sinds 2008 ligt het landbouwersinkomen, uitgedrukt in koopkracht, aanhoudend lager dan het gemiddelde inkomen dat door de boeren in de periode 1981-2007 gerealiseerd werd. Helemaal verontrustend is de vergelijking tussen het gemiddelde landbouwersinkomen en het gemiddelde inkomen van een loontrekkende in Vlaanderen. Waar een Vlaamse boer gemiddeld 21.228 euro op jaarbasis verdient, krijgt een loontrekkende zo'n 42.771 euro per jaar. Dat is het dubbele. Het landbouwersinkomen wordt bovendien volatieler vanwege de stijgende productiekosten.

De voorzitter van de Boerenbond wijt een en ander ook aan de afbouw van het Europese marktbeleid en waarschuwt dat de voorstellen voor het gemeenschappelijke landbouwbeleid na 2013 het klassieke marktbeleid verder onderuit zullen halen.

Minister-president, hoe evalueert u de prognoses van het gemiddelde land- en tuinbouwersinkomen in Vlaanderen in functie van het gevoerde landbouwbeleid en de toekomstige ontwikkelingen in het investeringsbeleid? Waar zult u uw beleid bijstellen met het oog op een verbetering van de inkomenssituatie van de Vlaamse land- en tuinbouwers?

Volgt u de analyse van de voorzitter van de Boerenbond inzake het volatielere karakter van het landbouwersinkomen, die wijst op de stijgende productiekosten en die de afbouw van het Europese marktbeleid aanduidt als oorzaak? Bent u van plan opvolging te geven aan diens aanbeveling om sterker in te zetten op het interprofessionele overleg en de oprichting van branche- en producentenorganisaties?

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister-president, de aangehaalde cijfers zijn afkomstig van de Boerenbond. Het gaat nog maar om een raming. Beschikt u over bijkomende of andere

cijfers? Is er ook een onderscheid zichtbaar tussen het gemiddelde inkomen van bioboeren en dat van andere landbouwers?

De heer Jos De Meyer: Minister-president, in de melkveehouderij zal het quotum verdwijnen. Hoe zal de sector daar verder op voorbereid worden? Dat heeft immers ernstige consequenties.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Voorzitter, collega's, het is positief dat het landbouwinkomen in 2012 opnieuw gestegen is ten opzichte van 2011, en wel met 73 procent. 2011 was inderdaad een bijzonder slecht jaar, maar het zou nog erger geweest zijn, mocht het inkomen in 2012 niet gestegen zijn ten opzichte van 2011, want dan zou dit pas echt een 'annus horribilis' zijn geworden.

De cijfers moeten natuurlijk met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Het betreft immers slechts een raming op basis van de eerste acht maanden en het is dus slechts een eerste zeer voorlopige raming van het Vlaams land- en tuinbouwinkomen van 2012. De definitieve cijfers zullen pas in de loop van 2013 beschikbaar zijn vanuit mijn administratie. De vooruitzichten voor de laatste vier maanden van het jaar zijn alvast bemoedigend te noemen, zodat een bijkomend herstel van het inkomen tegen het einde van het jaar zeker niet uit te sluiten is, en zelfs zeer waarschijnlijk is. Ik zeg het met enige voorzichtigheid, maar het zou dus kunnen dat het cijfer nog verbetert als we het gehele jaar bekijken. Daar zijn een aantal indicatoren voor.

De cijfers van de Boerenbond tonen dat de bruto-omzet door een goede prijsvorming in 2012 in de meeste sectoren gestegen is ten opzichte van 2010. In het gemiddelde landbouwarbeidsinkomen zitten natuurlijk verschillen tussen en binnen sectoren, zoals de vraagsteller zelf al aanhaalde.

Mevrouw Eerlingen, u vroeg naar een mogelijk verschil tussen bioboeren en andere landbouwers. In eerste instantie volgen zij dezelfde algemeen positieve trend. Zodra we de volledige cijfers hebben, zullen we op dat punt misschien ook over meer cijfers beschikken.

In de plantaardige productie stijgt de omzet met 16 procent, in de dierlijke met 7 procent.

Wat omzet betreft, zijn het enkel de fruitsector en melkveesector die een omzetzak kennen ten opzichte van 2011. De melkveesector werd de afgelopen maanden geplaagd door de zwakke prijsvorming van zuivelproducten op de internationale markten. Ondertussen trekken die markten ook weer aan. Ook de fruitsector kende in de eerste maanden een slechtere prijsvorming, maar de vooruitzichten voor de volgende maanden wijzen eveneens op aanzienlijk betere prijsvorming.

De rest van de sectoren presteert qua omzet gelijkaardig als of zelfs beter dan in 2010. De groenteprijs heeft zich na de EHEC-crisis opnieuw hersteld in 2012 en de omzet zit bijna weer op het niveau van 2010. Ook de prijzen in de varkenssector zitten in 2012 opnieuw in de lift en bereiken momenteel recordhoogtes. Dat neemt natuurlijk niet weg dat de voederprijzen vrij hoog liggen. Maar dat de prijzen voor het varkensvlees zijn gestegen, is alvast een eerste positieve evolutie.

Als conclusie kunnen we stellen dat de prijzen voor nagenoeg alle landbouwproducten een pak beter zijn dan de voorbije maanden. Het probleem zit veeleer aan de kostenkant, waar stijgende veevoederprijzen en energieprijzen het inkomen onder druk zetten.

Er zijn nog andere, onrechtstreekse, indicatoren die ons wat meer zicht kunnen geven op het globale beeld. Ik verwijs daarbij in eerste instantie naar de VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds). De cijfers uit het VLIF-jaarverslag 2011 tonen aan dat de sector blijft investeren. Het volume aan investeringen is in 2011 amper gedaald ten opzichte van het recordbedrag van 2010. Dat is een positief signaal. Vooral bij de melkveehouderij is er opnieuw een toename van de investeringsactiviteit.

Een ander element is de gestegen verkoop van landbouwmachines. De verkoop van ploegen is in 2011 bijvoorbeeld gestegen met 17 procent. De verkopers van zaaimachines kenden in 2011 een van hun beste jaren. Het aantal verkochte exemplaren is gestegen met 34 procent. De markt van aardappel oogstmachines vertoont sinds 2006, met uitzondering van 2010, een stijgende trend. In 2011 werden beduidend meer machines gekocht: 74 tegenover 60 het jaar voordien. Dat is een stijging met 23 procent. Die cijfers staan overigens allemaal te lezen op de website van het Vlaams infocentrum land- en tuinbouw (VILT).

We hebben moeilijke jaren gehad. De cijfers tonen nu aan dat de situatie verbeterd is. Dat wil echter niet zeggen dat alles nu rozengeur en maneschijn is, integendeel. De definitieve cijfers voor het gehele jaar zullen er pas komen in de loop van 2013, maar men verwacht wel dat het nog wat zal verbeteren tegen het einde van het jaar. We moeten natuurlijk altijd met twee woorden spreken, maar het zou kunnen dat de cijfers van de Boerenbond nog wat naar boven worden aangepast.

Ik ben er mij van bewust dat het landbouwkomen de laatste vijf jaar onder druk staat in bepaalde sectoren, en dit door verschillende factoren: niet het minst de algemene economische crisis waarmee we allemaal geconfronteerd worden en de stijgende kosten van grondstoffen, maar ook een aantal specifieke crisissen, gebonden aan de landbouwsector zelf. Onze bedrijven worden met een grotere volatiliteit geconfronteerd, onder meer via het terugtreden van het Europese landbouwbeleid. Bedrijfsstrategieën ontwikkelen om hiermee te leren omgaan, is een van de grote uitdagingen. Zo hebben nu een zeventigtal varkensbedrijven de termijnmarkt betreden. Daar hebben we het vorige week nog over gehad tijdens de plenaire vergadering.

Elk bedrijf zoekt zijn eigen oplossing en de overheid zal daarbij een helpende hand blijven uitsteken via investeringsondersteuning, via opleiding en vorming, via onderzoek en innovatie. Ik verwijs daarbij naar enkele voorbeelden. In het kader van het Actieplan Korte Keten heb ik onlangs nog een oproep gedaan voor quick-winprojecten. Daarnaast is er het Strategisch Plan Biologische Landbouw. Ik verwijs ook naar onze inspanningen om bedrijven te helpen zich in te dekken tegen prijsrisico's. Ik had het daarnet al over het zeventigtal varkenshouders die dat risico afdekken op de termijnmarkt. Natuurlijk zullen er nog bijkomende initiatieven moeten worden genomen. We zullen daar nog uitgebreider op kunnen doorgaan, collega's, als we hier de beleidsbrief bespreken.

Ik trap een open deur in als ik zeg dat de oorzaak van de prijsvolatiliteit zeer complex is. Het is een samenspel van zeer diverse factoren. De landbouw is natuurlijk zeer afhankelijk van klimaatsfactoren, die een directe impact kunnen hebben op de opbrengsten. Onder die omstandigheden kunnen prijzen sterk reageren op zeer kleine wijzigingen van vraag en aanbod. Schokken in de ene sector kunnen bovendien gevolgen hebben in een andere sector. Die kunnen het gevolg zijn van economische expansie of recessie, of van een wijziging in het aanbod van de basisgrondstoffen zoals meststoffen, voeder en energie. Belangrijk is ook de invloed van de evolutie van de wereldmarkten op onze lokale markten. Het afbouwen van de Europese marktinstrumenten zoals quotasystemen, marktinterventie en particuliere opslag verminderen de mogelijkheden om van bovenaf effectief in te grijpen op het marktgebeuren.

De heer De Meyer verwees al naar de afschaffing van de melkquota. Wij zijn een van de weinige regio's in Europa die zo intensief bezig zijn om iedereen daarop voor te bereiden, met alle instrumenten die we hebben. Er zijn ook positieve signalen om zich in die voorbereiding in te schrijven.

De Europese Commissie verschuift de focus van het marktbeleid steeds meer naar producentenorganisaties en brancheorganisaties. Op die wijze krijgen de landbouwsectoren steeds meer medeverantwoordelijkheid om effectief marktgericht te gaan werken en om de onderhandelingspositie van de primaire sectoren in de markt te versterken en om de ketenwerking te verbeteren. Dat zijn zaken die al verschillende keren in deze commissie aan bod zijn gekomen. Ook Europa gaat daar nu dus in mee. In bepaalde sectoren staan wij al

heel sterk. Anderen moeten zich nu ook beter gaan organiseren, maar we hebben al initiatieven om dat samen met die sectoren uit te klaren en in gang te zetten.

In de voorstellen voor het gemeenschappelijke landbouwbeleid vanaf 2014 wordt de oprichting van producentenorganisaties en brancheorganisaties mogelijk voor alle sectoren. Dat alles moet leiden tot een performantere en meer competitieve Vlaamse land- en tuinbouwsector. In mei 2012 heb ik de sector samengeroepen om in de eerste plaats kennis te maken met de nieuwe voorstellen en om in een volgende fase zelf actief na te denken over het potentieel van producenten- of brancheorganisaties voor hun sector. Die denkoefening gebeurde in de vorm van vijf clusterwerkgroepen voor tuinbouw, akkerbouw, zuivel, dierlijke sectoren en de korte keten.

Het initiatief tot oprichting van producenten- of brancheorganisaties moet uiteraard van de sector zelf komen, maar de overheid wil de sectoren zeker begeleiden en ondersteunen bij hun concrete vragen.

In de loop van 2013 zal het Europese kader, met codecisie van de Europese Raad en het Europees Parlement, verder uitgewerkt worden. Tijdens de werkgroepen en raden op Europees niveau dring ik steeds aan op een Europees kader dat werkbaar is voor de situatie van de Vlaamse land- en tuinbouwsector en zo weinig mogelijk lasten creëert voor de verschillende actoren.

Zodra de officiële wetgeving bekend is, zal ik daarover ook terugkoppelen naar de verschillende spelers binnen de Vlaamse land- en tuinbouw, en natuurlijk ook naar deze commissie. In de tussentijd zal de administratie de sectoren begeleiden bij specifieke vragen of ideeën, en nu al in de mate van het mogelijke gestalte geven aan de uitwerking van een Vlaams wetgevend kader. Uiteraard zullen we bij de uitwerking van dat kader rekening houden met het toekomstige Europese speelveld, zodat de overgang naar de periode vanaf 2014 vlot kan verlopen en de sectoren zich nu al ten volle kunnen voorbereiden, om zonder hindernissen tot een erkenning onder het Europese kader te komen.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. We moeten ons samen blijven inzetten om het inkomen van de landbouwers te ondersteunen. Dit is dan misschien wel een beter jaar dan het vorige, maar het blijft moeilijk voor de landbouwers. Dat is bijvoorbeeld te zien aan het aantal landbouwers dat elk jaar verdwijnt. Ook dat is een probleem dat daaraan gekoppeld kan worden.

We moeten ook oog hebben voor een weersverzekering, iets wat wij enkele maanden geleden al hebben voorgesteld. Een belangrijke oorzaak van het lage inkomen is volgens mij de voorzomer, die niet goed was voor het planten en zaaien van bepaalde groenten, fruit en andere zaken. Intussen hebben we gezien dat ook de maïsoogst niet zal opleveren wat men ervan verwacht had. Dat zijn allemaal zaken die te wijten zijn aan de weersomstandigheden. Die zijn ook volatiel, zou je kunnen zeggen. Daarom moeten we blijven hameren op die weersverzekering.

Een laatste punt dat ik wil aanhalen, is de door Europa voorgestelde inkomensstabilisatietool. Hoe staat het daarmee? Gaat Europa daarmee door? Hoe staat u daartegenover?

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mijnheer Callens, dat instrument wordt op dit moment niet onmogelijk gemaakt, maar de vraag is of er voldoende budgetten aanwezig zijn om het ook in de praktijk te brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■